

UTIRANJE POTI EVROPSKE DENARNICE ZA DIGITALNO IDENTITETO

Aleš Pelan¹, Alenka Žužek Nemec¹

¹ Ministrstvo za digitalno preobrazbo, Davčna ulica 1, 1000 Ljubljana

ales.pelan@gov.si, alenka.zuzek@gov.si

V poslovanju prek spleta se kot državljani, podjetja in javna uprava vsi soočamo s skupnimi izzivi. Vsi moramo biti elektronsko prisotni, vendar zaščiteni pred zlorabami. Potrebujemo dobre in zanesljive rešitve, ki bodo zagotavljale elektronsko identiteto vseh deležnikov v elektronskih transakcijah, tako strank kot tudi ponudnikov elektronskih storitev, do katerih stranke dostopajo.

V letu 2022 smo v Sloveniji dobili novo osebno izkaznico, ki kot elektronska osebna izkaznica (eOI) nudi varno in zanesljivo elektronsko izkazovanje identitete ter omogoča izvedbo kvalificiranega elektronskega podpisa, ki prinaša pravno enakovrednost z lastnoročnim podpisom. Gre za pomemben korak k sodobnim digitaliziranim storitvam, ki so varne in zanesljive. Po podatkih v mesecu marcu 2025 je bilo izdanih oz. je veljavnih že okoli 655.000 eOI. Z njo se lahko prijavimo v številne e-storitve v javnem sektorju (npr. eUprava, zVEM, eDavki...), kar nekaj pa je že primerov uporabe tudi v zasebnem. V bančništvu je najpogosteje namenjena »onboardingu« strank za spletno bančništvo. Uporaba je mogoča tudi prek storitve SI-PASS, in sicer na računalniku s čitalnikom pametnih kartic ter prek mobilne aplikacije eOsebna.

V kratkem bo eOsebna prenovljena in jo bo mogoče uporabljati tudi kot samostojno virtualno sredstvo elektronske identifikacije, tako da pri njeni uporabi osebne izkaznice ne bo več potrebno prislanjati k mobilnemu telefonu. Na ta način bomo uporabnikom omogočili bistveno prijaznejšo uporabniško izkušnjo, saj bodo eOI uporabili le enkrat, za samo izdajo virtualnega sredstva elektronske identifikacije, ob prijavi v e-storitve pa bo zadoščala uporaba mobilnega telefona in avtorizacija prijave z uporabo biometričnih podatkov ali uporabniškega gesla.

Prizadevanje za vzpostavitev evropskega okvira za digitalno identiteto je leta 2024 doprineslo do pomembnega koraka naprej, saj je 20. maja 2024 začela veljati novela EU uredbe št. 910/2014 za e-identifikacijo in storitve zaupanja. Ta vzpostavlja pravno podlago za uvedbo evropske denarnice za digitalno identiteto po vsej EU. Z denarnico bodo uporabniki lahko tudi varno pridobili, shranili in delili svoje pomembne dokumente, npr. o izobrazbi in licencah, pooblastila za zastopanje pravnih oseb, finančne podatke in podatke o družbah, ter elektronsko podpisovali oz. v primeru denarnic za podjetja elektronsko žigosali dokumente. Pot do denarnic zahteva še vrsto pravnih in tehničnih aktivnosti.

V petih izvedbenih aktih, sprejetih 28. novembra 2024, so določena pravila, ki urejajo osnovne funkcionalnosti denarnic in njihovo certificiranje. V pripravi je še drugi paket izvedbenih aktov, ki naslavljajo registracijo zanašajočih se strank na denarnico, kršitev varnosti, ujemanje identitet in določila o elektronskih potrdilih o atributih. Ti akti temeljijo na tehničnih specifikacijah, ki jih določa Arhitekturni in referenčni okvir evropske denarnice za digitalno identiteto. Zagotovili bodo enotno in skladno izvajanje ekosistema denarnic ter njihovo interoperabilnost na ravni EU. Svoje nacionalne denarnice morajo države vzpostaviti do 24. decembra 2026.

Države članice z izvajanjem aktivnosti na pravni in tehnični ravni že razvijajo nacionalne digitalne denarnice, pri čemer si prizadevajo izpolnjevati evropske standarde in hkrati zadovoljiti potrebe svojih državljanov in podjetij. Evropska komisija pripravlja arhitekturni in referenčni okvir, ki določa tehnične specifikacije in ključne visokonivojske zahteve delovanja celotnega ekosistema delovanja evropske denarnice. V podporo državam članicam pripravlja tudi referenčno implementacijo denarnice. Največ težav pri vzpostavljanju tehnične implementacije prinaša odsotnost standardov, ki pa bodo ključni za uspešno delovanje celotnega ekosistema evropskih denarnic, tako nacionalno kot tudi čezmejno.

Evropska komisija države spodbuja k pravočasni implementaciji tudi s pomočjo t. i. pilotnih projektov velikih razsežnosti. Ministrstvo za digitalno preobrazbo že od aprila 2023 sodeluje v projektu Potential kot eden od treh slovenskih partnerjev. Projekt se osredotoča na uporabo denarnice s strani državljanov za dostop do različnih storitev v javnem in zasebnem sektorju. Ministrstvo sodeluje kot izdajatelj slovenske pilotne denarnice in tudi kot ponudnik javnih e-storitev, ki omogočajo prijavo na portala eUprava in SPOT s pilotnimi denarnicami drugih držav. Prva testiranja so še že pričela in Slovenija je uspešno opravila teste tako z okoljem »Playground« kot tudi z nekaterimi državami.

To potrjuje, da je bil doslej vložen napor v pravo smer in da smo postavili dobra izhodišča za vzpostavitev evropske denarnice za digitalno identiteto do decembra prihodnje leto.

Ključne besede: elektronska identiteta; elektronska identifikacija; avtentikacija; elektronska osebna izkaznica; evropska denarnica za digitalno identiteto

PAVING THE WAY FOR A EUROPEAN DIGITAL IDENTITY WALLET

In 2022, Slovenia introduced an electronic identity card which offers secure and reliable electronic identification and enables the creation of a qualified electronic signature. It can be used either on a computer with a smart card reader or via the mobile application eOsebna which will soon be upgraded so that it will be used as an independent virtual eID means.

The effort to establish a European Digital Identity Framework took an important step forward in 2024 when the amended EU Regulation 910/2014 was adopted. It establishes the legal basis for the introduction of a European Digital Identity Wallet across the EU. The European Commission is encouraging member states to implement it in a timely manner through large-scale pilot projects. The Ministry of Digital Transformation has been participating in the Potential project which focuses on the use of the wallet by citizens to access various services in the public and private sector.

Keywords: electronic identity; electronic identification; authentication; electronic identity card; European digital identity wallet